

Kokousmuistio (LUONNOS)

Paikkatietoasiain neuvottelukunnan kokous

Aika

Perjantai 12.12.2014 kello 12:00-15:00

Paikka

Kokoushuone Aurinko, Pasilan virastotalo, Opastinsilta 12, Helsinki

Läsnä

Puheenjohtaja

Antti Vertanen, maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet (tai henkilökohtaiset varahenkilöt):

Juha Haataja, opetus- ja kulttuuriministeriö (kohdat 1-4)

Jan Juslen, Liikennevirasto

Kai Karsma, työ- ja elinkeinoministeriö

Mirja Metsälä, Espoon kaupunki

Tarja Riihisaari, Ilmatieteen laitos

Rami Ruuska, sisäasiainministeriö

Juha Saarentaus, Sito Oy (kohdat 1-7)

Kristiina Soini, Suomen ympäristökeskus

Marja Tammilehto-Luode, Tilastokeskus

Juha Vuorimies, ympäristöministeriö

Alexi Yrttiaho, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (kohdat 1-4)

Tapani Sarjakoski, Geodeettinen laitos

Jari Kallela, valtiovarainministeriö (kohdat 1-6)

Asiantuntijat

Pekka Halme, Maanmittauslaitos

Lassi Lehto, Geodeettinen laitos

Sihteerit

Panu Muhli, Maanmittauslaitos

Riikka Kivekäs, Maanmittauslaitos

Jari Reini, Maanmittauslaitos

Riitta Teiniranta, Suomen ympäristökeskus

Kutsutut asiantuntijat

Katri Isotalo, Viestintätalo Isotalo Oy (kohdat 1-3)

Poissa

Ari-Pekka Dag, sisäasiainministeriö

Sami Heikkilä, puolustusministeriö

Sari Kauppinen, sosiaali- ja terveysministeriö

Jarmo Kohonen, Geologian tutkimuskeskus

Seppo Öörni, liikenne- ja viestintäministeriö

Muistio

1. Kokouksen avaaminen ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Antti Vertanen avasi kokouksen ja toivotti kaikki tervetulleiksi.

Asialista hyväksyttiin ilman muutoksia.

2. Edellisen kokouksen muistio

Edellisen kokouksen 1.10.2014 [muistio](#) hyväksyttiin tarkennuksella yrityskentän kuulumisiin.

3. Kärkihankkeiden tilanne ja kärkiteemat vuodelle 2015

Kärkihankkeiden tilanne

Käytiin läpi Paikkatietoverkoston ja Paikkatietoasiain neuvottelukunnan yhteisten kärkihankkeiden tilanne. Vuonna 2014 kärkihankkeita ovat olleet Strategia, Avoin paikkatieto sekä Viestintä ja osallistaminen.

Avoin paikkatieto:

Vuoden aikana Avoin paikkatieto -kärkihanke osallistui Avoin Suomi 2014-messuille ja valmisteli kaksi avoimen tiedon opasta.

Avoin Suomi 2014 -messuilla Paikkatietoasiain neuvottelukunnalla ja Paikkatietoverkoston oli yhteinen messuosasto. Osastolla esiteltiin avoimia paikkatietoaineistoja Paikkatietoikkunan avulla. Inspire-sihteeristöstä kaksi henkilöä toimi esittelijöinä.

Avoin paikkatieto -kärkihanke julkaisi syksyllä kaksi avoimen paikkatiedon opasta:

- ["Opas paikkatiedon avaajalle"](#) (pdf)
- ["Avoimen paikkatiedon käyttäjän hyvät käytännöt -opas"](#) (pdf)

Molemmat on toteutettu joukkoistamalla GitHub-verkkopalvelun kautta. Jatkossa Inspire-sihteeristö seuraa oppaiden jatkotyöstämistä ja valvoo niiden ajantasaisuutta.

Kärkihanke päättyy vuodenvaihteessa. Inspire-sihteeristö vastaa jatkossa kärkihankkeen tuottamien avoimen paikkatiedon oppaiden ylläpitämisestä.

Strategia:

Strategia-kärkihanke järjesti 21.10.2014 työpajan "Paikkatietoinfran tiekartta ja arkkitehtuuri". Työpajassa tavoitteena oli määritellä välitavoitteet ja tehtävät paikkatietostrategian asettaman vision ja viitearkkitehtuurin kuvaaman tavoitetilän saavuttamiseksi "lähivuosien aikana".

Työpajassa osallistujat jakaantuivat kolmeen eri työryhmään:

- Kansallinen palveluväylä ja paikkatietoinfrastruktuuri
- Paikkatiedon tuotannon ja palvelujen työnjako
- Yksilöivät tunnisteet ja linkitetyn paikkatiedon palvelut

Kukin työryhmä priorisoi aikajanelle oman näkökulmansa kannalta tärkeimmät välitavoitteet ja tehtävät.

Työpajan tulosten pohjalta tehtiin seuraavat huomiot:

- Harmonisoitua tiekarttaa ei ole mahdollista laatia työpajan tulosten pohjalta.
- Paikkatietoinfrastruktuurin kehittämiseen ja soveltamiseen kaivattiin laaja-alaista kansallista yhteistoiminnan mallia.
- Kansalliset teemakohtaiset tietomallit ja tietotuotteet koetaan tärkeiksi.
- Harmonisoitu osoiteprosessi ja osoitepalvelu on kansallisesti merkittävä tavoite.
- Palveluväylään on liitettävä geokoodauspalvelu.
- Tietoturva on merkittävässä roolissa palveluväylän kehittämisessä.
- Palveluväylään liitettävistä palveluista tarvitaan palvelutasolupaukset.

Erityisenä haasteena on selvittää, miten paikkatietostrategian toimeenpanoa voitaisiin edistää ja seurata koordinoitusti.

Tarkemmin huomioita työpajasta on koottu Paikkatietoikkunasta löytyvään [raporttiin](#) (pdf).

Viestintä ja osallistaminen:

Viestintä ja osallistaminen -kärkihanke tuki vuoden aikana kahta muuta kärkihanketta. Lisäksi se osallistui Avoin Suomi 2014 -messujen valmisteluun ja viestintäselvityshankkeeseen.

Viestintäselvityshankkeen tilannekatsaus

Strategia- ja Viestintä-kärkihankkeet ovat yhteistyössä käynnistäneet paikkatietostrategian toimeenpanoa tukevan ja MMM:n rahoittaman viestintäselvityksen. Selvityksen tekemisestä vastaavat viestintäkonsultit Katri Isotalo ja Sari Putkonen. Selvitys valmistuu tammikuun 2015 aikana. Aiheina selvityksessä ovat paikkatietoon liittyvien viestintämateriaalien ja -kanavien kartoitus, kysely paikkatietoalan toimijoille sekä hyödyntämisen case-esimerkit.

Kyselyyn vastasi 158 henkilöä, jotka edustivat tasaisesti valtionhallintoa, kuntia, paikkatietoalan yrityksiä ja muita organisaatioita (mm. opetus- ja tutkimusorganisaatiot). Selvityksen mukaan paikkatietojen tehokkaampaa käyttöä estävät eniten tiedon puute olemassa olevista aineistoista ja niiden hyödyntämismahdollisuuksista sekä liian vähäinen tekninen osaaminen. Ehdotuksia tiedonkulun parantamiseksi esitettiin runsaasti. Paikkatietoalan toimijoille tulisi olla yhteinen verkkosivusto, jonka kautta tiedotus hoidettaisiin. Lisäksi toivottiin sovellusesimerkkejä eri toimialoilta sekä julkisen sektorin ja yritysten yhteisiä verkostoitumistilaisuuksia.

Kansallinen paikkatietostrategia

Kesällä päivitetty Kansallinen paikkatietostrategia "Paikkatiedon paikka" löytyy [Paikkatietoikkunasta](#).

Paikkatietoverkoston vuosikokous ja seminaari 28.11.2014

Paikkatietoverkosto järjesti vuosikokouksen ja tämän jälkeen seminaarin 28.11.2014 Messukeskuksessa Helsingissä. Tapahtumaan osallistui noin 50 henkilöä.

Aamupäivän aikana verkoston vuosikokouksessa pohdittiin paikkatietoalan verkostoitumista Suomessa sekä valittiin kärkiteemat ja ohjausryhmä vuodelle 2015. Iltapäivällä rinnakkaisissa työpajoissa olivat aiheina "Maastotietojärjestelmä - paikallisen ja valtakunnallisen yhteentoimivuus ja avoimuus" ja "Osoitteet monissa prosesseissa".

Paikkatietoalan verkostoituminen Suomessa

Eri verkostot pitivät puheenvuoroja, miten verkostot voisivat paremmin tehdä yhteistyötä jatkossa mahdollisesti yhteisen "sateenvarjo-organisaation" alla.

Haasteiksi koettiin eri verkostojen ja yhdistysten moninaisuus paikkatietoalalla Suomessa. Niiden vaikuttavuus ja resurssit ovat usein varsin pienet, viestintä on hajanaista sekä fokus ja yhteenkuuluvuuden tunne jäävät paikoin puutteellisiksi. Useat alan toimijat kaipaavat vahvempaa yhteistoiminnan mallia. Tähän ratkaisuna voisi olla muista pohjoismaista tuttu Geoforum-sateenvarjomalli, jossa eri verkostot koottaisiin saman katto-organisaation alle. Tavoitteena olisi yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tehostaminen ja yhteisen paikkatietoalan vision kirkastaminen.

Kokouksessa kannatettiin ajatusta yhteisestä toimintamallista, jota päätettiin alkaa selvittää yhtenä kärkiteemana vuonna 2015, ks. seuraava kohta.

Paikkatietoverkoston kärkiteemat ja ohjausryhmä 2015

Vuosikokouksessa valittiin vuodelle 2015 uudet kärkiteemat aikaisempien kärkihankkeiden sijaan. Kärkiteemojen toimintaa vetävät puheenjohtajat, ja toimintaan voivat osallistua kaikki aiheesta kiinnostuneet Paikkatietoverkoston jäsenet.

Kärkiteemat koostuvat toiminnan suunnittelukokouksista ja "täsmätoiminnasta", kuten seminaareista, työpajoista, keskustelutilaisuuksista, viestintäkampanjoista ja kannanotoista. Kesto kärkiteemoille on yksi vuosi. Kärkiteemoille ei ole etukäteen varattua rahoitusta.

Puheenjohtajat laativat tarkennetut toimintasuunnitelmat vuoden 2015 alussa. Paikkatietoasiain neuvottelukunnan laajennettu sihteeristö tukee myös jatkossa kärkiteemojen toimintaa.

Kärkiteemoiksi ja niiden puheenjohtajiksi valittiin:

- Strategia ja viestintä (Anna Mustajoki, Tampereen kaupunki ja Riitta Teiniranta, Suomen ympäristökeskus)
- Paikkatieto Suomen kilpailukyvyyn edistäjänä (Juha Saarentaus, Sito Oy)
- Kansallinen palveluarkkitehtuuri ja paikkatietoinfrastruktuuri (Lassi Lehto, Geodeettinen laitos)
- Paikkatiedon laadunhallinta (Antti Jakobsson, Maanmittauslaitos)
- Paikkatietoalan yhteistyömallin valmistelu (Kimmo Soukki, Bentley Systems Finland Oy)

Paikkatietoverkoston puheenjohtajana jatkaa Kimmo Soukki. Kärkiteemojen puheenjohtajat toimivat ohjausryhmän varapuheenjohtajina. Edellä mainittujen lisäksi ohjausryhmässä jatkaa ProGIS ry:n puheenjohtaja Ulla Järvinen (Esri Finland Oy).

Vuosikokouksen materiaalit löytyvät [Paikkatietoikkunasta](#) (mukaan lukien toimintakertomus, jossa kärkiteemat on kuvattu tarkemmin).

Kärkiteemat ovat kärkihankkeisiin verrattuna selkeämmin Paikkatietoverkoston omaa toimintaa, jota Paikkatietoasiain neuvottelukunta pyrkii tukemaan esimerkiksi rahoituslähteitä tunnistamalla.

Kärkihankkeissa Patine omisti hankkeet ja ohjasi niitä. Tämän kytkennän purkautuminen kärkiteemoissa on herättänyt myös kysymyksiä neuvottelukunnan jäsenissä. Pääosin se nähtiin kuitenkin hyvänä kehityksenä, koska nyt kärkiteemat ”omistaa” Paikkatietoverkosto, jonka jäsenistö myös muodostaa toiminnan voimavaran. Tämän myötä sitoutuminen ja motivaatio teemojen toimintaan voi parantua.

Esitettiin myös ehdotus, että kärkiteemojen puheenjohtajat voitaisiin palkita jotenkin tulevasta työstään myös motivaation ylläpitämiseksi. Todettiin, että laajennettu sihteeristö voisi selvittää, miten palkitseminen voitaisiin toteuttaa.

Muuten Patine seuraa kärkiteemojen toimintaa, mutta ei ohjaa niitä.

Työpajat

Vuosikokouksen jälkeen pidetyssä seminaarissa järjestettiin kaksi rinnakkaista työpajaa. Toisen aiheena oli ”Maastotietojärjestelmä - paikallisen ja valtakunnallisen yhteentoimivuus ja avoimuus” ja toisen ”Osoitteet monissa prosesseissa”. Näkökulmana oli parempien käytäntöjen kehittäminen.

Maastotietojärjestelmää käsitelleen työpajan merkittävimmät tulokset ovat:

- Yhteisen maastotietojärjestelmän valtakunnallinen yhteentoimivuus ja yhteistoiminnan kehittäminen ovat tärkeimmät tavoitteet.
- Kuntien ja Maanmittauslaitoksen yhteinen tietovaranto ja –järjestelmä eivät toistaiseksi ole realistisia tavoitteita.
- Maastotietojärjestelmän tietomalli olisi harmonisoitava.
- Myös yritykset voivat jatkossa kerätä tietoja maastotietojärjestelmää varten, kunhan maastotietojen ylläpito ja oikeudet säilyvät julkisella sektorilla.
- Tampereen kaupungilla ja Maanmittauslaitoksella on käynnissä yhteishanke, jossa pilotoidaan yhteistä maastotietojärjestelmän tietomallia.
- Harmonisoinnin tarve lähtee asiakastarpeista ja lainsäädännön velvoitteista.

Osoitteita koskevassa työpajassa keskusteltiin vilkkaasti mm. seuraavista haasteista:

- Koska osoitetietolähteitä on useita, osoitetiedon alkuperäinen tuottaja jää usein hämäräksi.
- Useat eri valtionhallinnon organisaatiot jakelevat osoitetietoja ilman, että kukaan on vastuussa niiden tuottamisesta.
- KRYSP-tietomallin mukaisten opastavien tietojen tekninen toteuttaminen on kuntien vastuulla, mutta tähän ei ole kehitetty hallinnollista mallia.
- Inspire-velvoitteet on hyvin hankala toteuttaa osoitteiden osalta. Erityisesti haasteita aiheuttavat osoitteiden yksilöivät tunnisteet.
- Tarvitaan kansallinen osoitetietojärjestelmä, jotta osoitetiedot voitaisiin paremmin pitää ajan tasalla ja niitä voitaisiin tehokkaammin hyödyntää mm. reitityksessä.

Keskustelussa tuli ilmi, että osoitetietojen ylläpito on haastavaa ja on olemassa useita päällekkäisiä ratkaisuja. Kuntien osalta on luotu KRYSP-malli tiedon välitykseen, mutta sitä on hankala toteuttaa käytännössä.

Pohdittiin, tulisiko Paikkatietoasiain neuvottelukunnan olla aloitteellinen ja käynnistää selvitystyö kansallisiin osoitetietoihin liittyvistä haasteista ja käytäntöjen parantamisesta. Joka tapauksessa asiaan päätettiin palata myöhemmässä vaiheessa.

4. EU-komission esitykset ja Inspire-toimeenpano

Inspiren 7v. väliraportista tiedottaminen

Euroopan komissio on julkaissut [7-vuotisväliraportin](#) Inspire-direktiivin toimeenpanosta. Väliraportin tuloksiin tutustuttiin edellisessä kokouksessa.

Ehdotettiin, että Inspire-sihteeristö laatii väliraportista laajalevikkisen raportin. Kohderyhmänä olisivat erityisesti paikkatietoalan ulkopuoliset tahot mm. ministeriöissä ja eduskunnassa. Yhtenä tavoitteena olisi tällä tavoin lisätä paikkatietojen tunnettavuutta sekä tietoa Inspire-direktiivistä ja sen vaikutuksista kansallisesti.

Suomen ympäristökeskus on ollut monen direktiivin toimeenpanossa mukana. Yleensä väliraporteista on tiedotettu sisäisesti, ja niitä ei ole käytetty oman alan edistämistarkoituksissa. Tiedotteissa on kerrottu, miten kunkin direktiivin toimeenpano on edennyt, mitä vaikutuksia sillä on ollut ja miten Suomessa ollaan oltu mukana kyseisen direktiivin toimeenpanossa.

Tiedote tulisi suunnata pääasiassa päättäjille, ei kansalaisille. Kohderyhmiä voisivat olla mm. Paikkatietoasiain neuvottelukuntaan kuuluvat organisaatiot ja Inspire-direktiivin velvoittamat viranomaiset.

Tiedotteessa tulisi tuoda esiin, mitä suoria ja epäsuoria (mm. Paikkatietoikkunan paikkatietojen avaaminen) vaikutuksia Inspire-direktiivin toimeenpanolla on ollut. Lisäksi tulisi korostaa, millä osa-alueilla direktiivin toimeenpanossa on onnistuttu kansallisella ja eurooppalaisella tasolla. Tiedotteen tulisi myös olla kannustava, koska toimeenpano on edelleen kesken, ja toisaalta kiittävä jo tehdystä työstä.

Tiedotteessa on kiinnitettävä huomiota myös kieliasuun. Tiedote on kirjoitettava selkeällä yleistajuisella kielellä, ei esimerkiksi lainauksina direktiivistä.

Päätettiin, että Inspire-sihteeristö valmistele tiedotteen ja lähettää sen kommentoitavaksi Paikkatietoasiain neuvottelukunnalle. Tämän jälkeen päätetään, kenelle tiedote lähetetään. Tiedote laaditaan tammikuun 2015 aikana.

Inspire "End-to-end implementations" -kokoaminen Suomessa

Jäsenmailta kerätään konkreettisia käytännön esimerkkejä toteutuksista, joissa paikkatietoaineiston osalta kaikki Inspire-direktiivin vaatimukset on täytetty. Nämä vaatimukset koskevat metatietoja, verkkopalveluja ja Inspire-tietotuotteita. Kattavuudelta esimerkit voivat olla joko kansallisia tai eurooppalaisia.

Inspire-sihteeristö kokoaa esimerkit ja raportoi ne MIG-T-ryhmän ylläpitämälle wiki-alustalle. Lisäksi esimerkit kootaan Paikkatietoikkunaan esimerkkeinä kansallisista Inspire-toteutuksista. Todettiin, että kansallisia esimerkkitoteutuksia, jotka täyttäisivät vaatimukset 100%, ei toistaiseksi ole olemassa, koska mm. yksilöivien tunnisteiden määrittely on vielä kesken.

Raportointivelvoitteet EU-ympäristölainsäädännön puitteissa ja Inspire

Suomen ympäristökeskuksella ja Ilmatieteen laitoksella on useita eri raportointivelvoitteita EU-ympäristölainsäädännön puitteissa. Inspire-direktiivin yhtenä tavoitteena on, että ympäristöön liittyvät paikkatiedot saataisiin raportoitua komissiolle harmonisoidussa muodossa. Tässä ei ole vielä onnistuttu.

Alun perin Inspire-direktiivin tavoitteet liittyivät selkeästi ympäristövaikutusten arviointiin ja seurantaan. Myöhemmin tavoitteet ovat laajentuneet koskemaan käytännössä kaikkea paikkatietoa. Tämän myötä

todettiin, että Inspiren alkuperäiset tavoitteet ympäristödirektiiveihin liittyvän raportoinnin tukemisessa eivät ole täyttyneet suunnitellulla tavalla.

Ympäristölainsäädännön raportointivelvoitteiden täyttämiseen ja Inspiren hyödyntämisen tehostamiseen liittyviä pilottiprojekteja käsitellään komission järjestämässä työpajassa tammikuun lopulla 2015 Isprassa Italiassa.

Yritysten osalta todettiin, että Inspire-direktiivillä on kuitenkin ollut merkittävä rooli liiketoiminnan kehittämisessä. Inspire-toimeenpanon myötä kansalliset yritykset ovat päässeet eurooppalaisille markkinoille mukaan.

MIG-työ (Inspiren kehittäminen ja ylläpito)

Komission MIG-ryhmän tehtävänä on ohjata Inspire-toimeenpanoon liittyvien asetusten ja teknisten ohjeiden täydentämistä sekä käynnistää toimeenpanoa edistäviä toimenpiteitä ja hankkeita. MIG-ryhmä on jaettu poliittiseen MIG-P-työryhmään ja tekniseen MIG-T-ryhmään. Suomesta Antti Vertanen maa- ja metsätalousministeriöstä kuuluu molempiin ryhmiin. Lisäksi Maanmittauslaitokselta Panu Muhli kuuluu MIG-P-ryhmään ja Jari Reini MIG-T-ryhmään.

MIG-P-työryhmässä on laadittavana MIWP-työohjelman hallintamalli. Valmistelussa ovat mukana Tanska, Saksa, Iso-Britannia, Portugali, Itävalta ja Ranska. Pohjoismaita edustaa Tanskan Ulla Kronborg-Mazzoli. Ensimmäinen luonnos hallintamallista tullaan julkaisemaan joulukuun aikana.

MIG-P-työryhmän seuraava kokous on 26.-27.1.2015. Suomesta Panu Muhli osallistuu kokoukseen. Kokouksessa aiheina ovat mm. toukokuussa järjestettävä Inspire-konferenssi, MIWP-työohjelma ja sen hallintamalli sekä väliraportti Inspire-direktiivin toimeenpanosta ja siihen liittyvät jatkotoimenpiteet.

MIG-T -työryhmän varsinainen valmistelutyö tehdään eurooppalaisista asiantuntijoista kootuissa alatyöryhmissä. Asiantuntijat työryhmiin valitaan komission ylläpitämältä ”Pool of Experts”-listalta, johon kuka tahansa voi ilmoittautua. Tällä hetkellä listalla on 319 asiantuntijaa eri maista. Suomesta listalla on mukana 27 asiantuntijaa.

MIG-työssä on käynnissä useita eri hankkeita. Lena Hallin-Pihlatie (Suomen ympäristökeskus) toimii koordinaattorina Maankäyttö ja maanpeite -teeman osalta Inspire-tietotuotteita käsittelevässä työryhmässä (MIWP-14). Jukka Rahkonen (MMM Tike) on mukana latauspalveluja (MIWP-7), Ilkka Rinne valdointia (MIWP-5) ja Esa Tiainen rekisteripalveluja (MIWP-21) koskevassa työryhmässä.

Todettiin, että Suomessa Paikkatietoasiain neuvottelukunta seuraa ja kommentoi MIG-P -ryhmän työhön liittyviä aiheita ja laajennettu sihteeristö keskittyy MIG-T -ryhmän teknisempiin aiheisiin.

Huomautettiin, että MIG-työlle on suuret odotukset mm. Euroopan ympäristökeskuksessa (EEA). MIG-työn kautta on mahdollista päästä todella vaikuttamaan Inspire-direktiivin toimeenpanoon ja sen kehittämiseen.

Kansallisen paikkatietoinfran lainsäädännön uudistaminen v. 2015

Kansallinen lainsäädäntö paikkatietoinfrastruktuurista on menossa päivitykseen vuonna 2015. Päivityksessä tarkistetaan mm. lainsäädännössä luetellut velvoitetut Inspire-viranomaiset ja Inspiren piiriin kuuluvat aineistot.

Inspire-tietotuoteryhmien työn jatko v. 2015

Vuoden 2015 aikana viimeistellään puuttuvat liitteiden II-III tietotuotesuunnitelmat ja käynnistetään liitteen I osalta tietotuotesuunnitelmien päivityskierros.

Liitteiden II-III puuttuvat tietotuotesuunnitelmat

Viimeistelyä vaativat vielä seuraavat teemat: Geologia, Rakennukset, Maannos, Väestön terveys ja turvallisuus sekä Elinympäristöt ja biotoopit (ja Energiavarat, ks. seuraava kohta). Näiden työstäminen tehdään loppuun nykyisissä tietotuoteryhmissä.

Haasteellisempia teemoja ovat Rakennukset, Yleishyödylliset ja muut julkiset palvelut sekä Tuotanto- ja teollisuuslaitokset ja mahdollisesti myös Energiavarat. Näiden osalta tietotuotesuunnitelmat puuttuvat kokonaan erityisesti siitä syystä, että vastuu tietotuotteista on useilla eri organisaatioilla, mutta selkeästi päävastuullista tiedontuottajaa ei ole voitu tunnistaa.

Päätettiin hyväksyä laajennetun sihteeristön ehdotus, jonka mukaan edellä mainittujen teemojen vaatima työ toteutetaan konsulttivetoisesti, jotta työ saadaan valmiiksi riittävän ajoissa myös lainsäädännön päivitystä varten.

Liitteen I tietotuotesuunnitelmien päivityskierroksen käynnistäminen

Liitteen I osalta käynnistetään alkuvuodesta 2015 tietotuotesuunnitelmien päivitysprosessi. Tätä varten tietotuoteryhmille järjestetään aloitustilaisuus tammi-helmikuussa.

Laajennettu sihteeristö ehdottaa, että tietotuotetyössä tietomallivertailujen pohjalta liitteissä I-III tunnistetut uudet ja nykyisestä aineistoluettelosta puuttuvat aineistot lisätään olemassa olevaan kansalliseen aineistoluetteloon, jonka pohjalta syntyy luonnos ”seuraavan sukupolven” aineistoluetteloksi kevään 2015 aikana. Tämä versio toimisi myös lähtökohtana kansallisen lainsäädännön päivitykselle Inspire-velvoitettujen viranomaisten osalta. **Päätettiin hyväksyä** sihteeristön toimenpide-ehdotus.

Laajennettu sihteeristö ja Inspire-seurantaryhmä

Todettiin, että Luonnonvarakeskus tulee mukaan laajennettuun sihteeristöön vuoden 2015 alusta.

Paikkatietoasiain neuvottelukunta kiittää laajennettua sihteeristöä aktiivisesta toiminnasta vuoden 2014 aikana.

5. Yrityskentän kuulumiset

FLIC-tilannekatsaus

[Suomen paikkatietoklusterin \(FLIC\)](#) tavoitteet paikkatietoalalla ovat Suomen kilpailukyvyyn kasvattaminen, suomalaisen osaamisen varmistaminen, kansainvälistymisen edistäminen ja toimijoiden roolin kiristäminen.

FLIC:ssä on tällä hetkellä 38 jäsenyritystä. Hallituksessa on 10 jäsentä. Puheenjohtajana jatkaa myös vuonna 2015 Juha Saarentaus. Varapuheenjohtajana toimii Mikko Salonen Blom Kartta Oy:stä.

FLIC on tehnyt markkinakatsauksen. GEO-ICT-markkinat kasvavat tasaisesti noin 10% vuosivauhtia ja julkinen sektori on merkittävin niiden hyödyntäjä. Haasteena on löytää osaavia ammattilaisia, jotka ymmärtävät paikkatietoja asiakkaiden tarpeista lähtien. Myönteisesti liiketoimintaan vaikuttavat kansainvälistyminen, Inspire-direktiivi ja suurten tietomäärittelyyn liittyvät ratkaisut (big data). Merkittävissä roolissa on myös yritysten laajeneminen perinteisen paikkatietoalan ulkopuolelle.

Vuonna 2015 FLIC järjestää klusterin tapaamisia ja Location Business Forum -seminaarin (3.3.2015) sekä osallistuu erilaisissa messuille ja seminaareihin. Lisäksi FLIC laatii kannanottoja ja tiedotteita sekä pitää yhteyksiä päättäjiin.

Vilkasta keskustelua herätti osaamisen vaje paikkatietoalalla Suomessa. Paikkatietoalan asiantuntijoille nähdään olevan kasvava koulutustarve. Paikkatiedon ICT-opetusta on liian vähän tarjolla. Paikkatieto-opetusta tarjoavissa oppilaitoksissa keskitytään paikkatietojärjestelmien käyttöön, kun taas tietojenkäsittelytieteen laitoksilla keskitytään ohjelmoinnin opetukseen. Näiden välille tulisi saada tietoa toisistaan. Ohjelmoinnin osaajia kyllä löytyy, mutta kaivattaisiin ammattilaisia, jotka tietävät mitä paikkatieto on ja osaavat soveltaa paikkatietoa asiakkaiden tarpeisiin. Lisäksi tarvitaan tietotaitoa myös kaupalliselta alalta ja kansainvälistä kokemusta.

Tämä koettiin tärkeänä asiana. Jätetään pohdittavaksi, olisiko aiheesta tarpeen käynnistää kärkiteema.

6. Kansalliset hankkeet ja soveltamisohjeet

Paikkatiedot palveluväylässä -hankkeen tilannekatsaus

Marraskuussa 2014 on käynnistynyt Paikkatiedot palveluväylässä -hanke. Tavoitteena on pilotoida paikkatietopalvelujen kytkemistä kansalliseen palveluväylään. Tässä on otettava huomioon mm. Inspire-direktiivin ja tarkan satelliittipaikannuksen vaatimukset. Hanke on osa valtioneuvoston tutkimus-, ennakointi- ja arviotoimintaa. Kokonaisrahoitus hankkeelle on 200.000 €.

Koordinaattorina toimii Geodeettinen laitos. Projektipäällikkönä on Lassi Lehto ja hankkeen vastuullisena johtajana Tapani Sarjakoski. Muut mukana olevat organisaatiot ovat Ilmatieteen laitos, Suomen Ympäristökeskus, Maanmittauslaitos, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus, Metsäntutkimuslaitos sekä Geologian tutkimuskeskus. Paikkatietoasiain neuvottelukunta toimii hankkeen ohjausryhmänä.

Paikkatietoinfran tiekartta ja arkkitehtuuri -työpajassa 21.10.2014 yhden työryhmän aiheena oli kansallinen palveluväylä. Tästä keskustelusta saatiin paljon hyvää materiaalia hankkeen käynnistämisen tueksi. Hanketta esiteltiin myös Paikkatietomarkkinoilla 4.11.2014, jossa se herätti paljon kiinnostusta. Suuri kiinnostus hanketta kohtaan on samalla varmistanut, että kyseessä on todellinen tarve.

Hanke käynnistettiin aloituskokouksessa 7.11.2014, jossa sovittiin hankkeeseen liittyvistä käytännön asioista. Tämän jälkeen on aloitettu esiselvitykset hanketta varten. Palveluväylän teknisiä komponentteja testataan OGC-rajapinnoilla. Lisäksi selvitetään kokemuksia Viron X-GIS-hankkeesta sekä kuuluaan asiantuntijoita. Esiselvitysten lisäksi on aloitettu pilotin käyttötapausten kuvaaminen ja haettu hankkeen liittämistä osaksi JulkICT Lab-hanketta.

Kansallisen palveluarkkitehtuurin tilanne ja rahoitushaut

[Kansallinen palveluarkkitehtuuri](#) on valtiovarainministeriön kesäkuussa 2014 asettama ohjelma, jonka toteutuksesta vastaa Väestörekisterikeskus. Ohjelma jatkuu vuoteen 2017 asti. Ohjelmaan kuuluu neljä eri hanketta: palveluväylä, palvelunäkymät (kansalaiselle, yritykselle ja viranomaiselle), tunnistautumisen sekä roolien ja valtuutusten hallinta.

Tavoitteena on toteuttaa yksi yhteinen palveluväylä, jonka kautta keskeiset tietovarannot ja palvelut on saatavilla julkisen hallinnon ja yritysten käyttöön. Kansalaiset pääsevät oman palvelunäkymässä kautta näkemään omat tietonsa ja saavat sähköiset palvelut käyttöönsä yhden palvelun kautta. Viranomaiset, yritykset ja kansalaiset pääsevät palveluihin yhdellä tunnistautumisella. Palveluväylän kautta järjestelmät voivat kommunikoida keskenään, kun taas palvelunäkymät on tarkoitettu käyttäjien ja palvelujen väliseen kommunikaatioon.

Palveluväylä perustuu Virossa kehitettyyn avoimen lähdekoodin X-Roadiin, jota kehitetään jatkossa Viron ja Suomen yhteistyönä. Tämä tulee ottaa huomioon myös Paikkatiedot palveluväylässä -hankkeessa.

Seuraavien muutaman vuoden aikana väylään tullaan liittämään 100 - 150 palvelua. Paljon lisää käyttäjiä saadaan, kun sähköinen resepti liitetään osaksi palveluväylää. Liittämiseen on mahdollista saada rahallista tukea. Kriteerinä tuen saamiselle ovat hankkeen vaikutukset palveluarkkitehtuuriin ja se, miten hanke tukee palveluväylän hyödyntämistä. Ensimmäisessä vaiheessa tuki myönnetään palveluväylän toteutuksen suunnitteluun. Toisessa vaiheessa tukea on saatavilla myös varsinaiseen toteutukseen, kuitenkin enintään 75% kaikista kustannuksista.

Paikkatietojen osalta Paikkatiedot palveluväylässä -hanke on osa kansallisen palveluarkkitehtuurin kehittämisohjelmaa. Sen kautta ollaan hyvin mukana prosessissa. On kuitenkin varmistettava, että Inspire-rajapinnat saadaan integroitua palveluväylään.

Viitearkkitehtuurien harmonisointiprosessi

Julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurityössä on tehty useita eri viitearkkitehtuureja, jotka on tehty rinnakkain kukin omasta tarpeestaan. Tästä johtuen viitearkkitehtuurit ovat osin päällekkäisiä ja niistä on laadittu erilliset kuvaukset. Jotta viitearkkitehtuurit saataisiin harmonisoitua, on laadittu viitearkkitehtuurin harmonisointimalli. Lausuntokierros mallista on juuri päättynyt.

Harmonisoidun mallin avulla ohjeistetaan, millä prosessilla viitearkkitehtuuri luodaan ja miten ne kuvataan yhtenäisellä tavalla. Prosessin kuvauksessa tärkeällä sijalla ovat menetelmät, joilla viitearkkitehtuuri

tuurit rakennetaan, sekä viitearkkitehtuuriin liittyvien asioiden rajaaminen siten, että tiedetään, mikä liittyy tiettyyn viitearkkitehtuuriin ja mikä ei.

Viitearkkitehtuurin kuvaus koostuu kolmesta eri osasta: teknisestä kuvauksesta, yhteenvedosta ja toimeenpano-ohjeistuksesta:

- Tekninen kuvaus vastaa nykyisten viitearkkitehtuurien kuvauksia. Sen tulisi olla tiivistetty ja suunnattu teknisille arkkitehdeille.
- Yhteenveto-osa sisältää muille kuin alan asiantuntijoille suunnatun kuvauksen siitä, mitä varten viitearkkitehtuuri on tehty ja miten se vaikuttaa muihin viitearkkitehtuureihin.
- Toimeenpano-ohjeistus sisältää ohjeistuksen siitä, mitä viranomaisen tulee tehdä toteuttaakseen kyseisen viitearkkitehtuurin mukaisen tietojärjestelmän. Tämä osio sisältää myös tarjouspyynnön tueksi tulevan vaatimusluettelon.

Viitearkkitehtuurimallin soveltamista on testattu SADE-ohjelman Oppijan palvelukokonaisuuteen liittyvässä projektissa, jossa otetaan käyttöön uusi koulutushakujärjestelmä.

Jatkossa kustakin viitearkkitehtuurista laaditaan harmonisointimallin mukainen kuvaus.

Paikkatiedon viitearkkitehtuurin valmistelu

[Paikkatiedon viitearkkitehtuuri](#) on kesällä 2013 jätetty luonnostilaan odottamaan viitearkkitehtuurien harmonisointimallin valmistumista. Viitearkkitehtuuri on tarkoitettu sovellettavaksi paikkatietoon liittyvien arkkitehtuurien laatimisessa, kokonaisarkkitehtuuryössä sekä yleisesti paikkatietojärjestelmien kehittämisessä ja paikkatiedon hyödyntämisessä. Paikkatiedon viitearkkitehtuurin pohjana toimii Inspire-direktiivin toimeenpano ja paikkatietoinfrastruktuurin toteuttaminen. Tavoitteena on paikkatietojen laajeneminen sisältöpalveluista paikkatietojen hyödyntämiseen mm. analysoinnissa ja visualisoinnissa.

Nyt harmonisointimalli alkaa olla valmis, joten paikkatiedon viitearkkitehtuuri on aika päivittää harmonisoidun mallin mukaiseksi. Päivitystyölle on saatavilla valtiovarainministeriön rahoitusta. Keskusteltiin työnjaosta viitearkkitehtuurin päivityksessä. Ehdotettiin, että joko Inspire-sihteeristö tekee päivityksen tai se tehdään konsulttityönä valtiovarainministeriön kautta.

Päätettiin, että päivitysprosessi tehdään konsulttivetoisesti siten, että valtiovarainministeriö kilpailuttaa alkuvuonna 2015 konsultin työtä varten. Paikkatietoasiain neuvottelukunta toimii hankkeessa ohjausryhmässä ja laajennettu sihteeristö tukee päivitysprosessia työryhmänä yhdessä konsultin kanssa.

OKM:n Tieto käyttöön -rahoitushaku

Opetus- ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt [Tieto käyttöön](#) -rahoitushaun tieteen ja tutkimuksen edistämiseksi sekä avoimuuden hyödyntämiseksi innovaatiotoiminnassa. Hakemukset tulee jättää viimeistään 31.1.2015. Haettava rahamäärä on vähintään 1.000.000 euroa. Hakuun liittyen opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut [avoimen tieteen ja tutkimuksen tiekartan 2014](#).

VNK:n selvitys- ja tutkimusrahoitus v. 2015

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimusrahoituksen haku vuodelle 2016 on käynnistymässä vuoden 2015 aikana. Yhteensä 65 miljoonaa euroa tullaan jakamaan neljään eri koriin. Yhtenä kantavana teemana on digitaalisuus, johon sisältyvät paikkatietoasiat.

JHS-työ ja paikkatiedon standardointi

Kansainvälinen paikkatiedon standardointi

CEN 287: Komitea on toistaiseksi suljettu, koska aktiviteetteja ja osallistujia ei ole ollut riittävästi.

Trendejä kansainvälisessä standardoinnissa ovat:

- Smart cities – smart societies
- IoT (Internet of Things)
- GIS-BIM (Building Information Model): Saumattomasti globaalista näkymästä sisätiloihin ja maan alle
- Yhä enemmän ulottuvuuksia paikkatietoon: 2D -> 2,5D -> 3D -> 4D
- Liikkuvat kohteet

JHS-suositukset

Jari Reini esitteli [JHS-suositusten tilanteen](#) paikkatietojen osalta:

- JHS 153 -suosituksen osalta palautekierros on päätetty keskeyttää ja käynnistää uudelleen yhtä aikaa JHS 154-suosituksen palautekierroksen kanssa. Molemmat suositukset liittyvät ETRS89-koordinaattijärjestelmään.
- Valmisteilla oleva JHS-suositus Paikkatiedon yksilöivät tunnisteet on palautekierroksella. Palauteita on mahdollista antaa 14.1.2015 saakka.
- Uudeksi JHS-suosituksen aiheeksi on ehdotettu joukkoistamista. Neuvottelukunnassa kyseenalaistettiin, olisiko tällaiselle suositukselle todellista tarvetta. Päätettiin seurata tilannetta.

7. Muut asiat

Paikkatietolainaamon toiminnan loppuminen

Paikkatietolainaamon toiminta lakkaa 31.12.2014. Paikkatietolainaamon kautta saatavilla olleista paikkatietoaineistoista suurin osa on nykyään avoimia aineistoja.

Yhteen2015-tilannekatsaus (MML/GL/Tike-yhdistämishanke)

Geodeettinen laitos sekä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus yhdistyvät Maanmittauslaitokseen vuoden 2015 alusta. Maanmittauslaitokseen perustetaan uusi Paikkatietokeskus, johon siirretään nykyisen Geodeettisen laitoksen toiminnot ja Inspire-sihteeristöstä koostuva Paikkatietoinfra-
vastuualue nykyisestä Maanmittauslaitoksesta.

Inspire-sihteeristö muodostaa Paikkatietokeskuksessa oman osastonsa ”Paikkatietoinfrastruktuurin palvelut”. Toiminnot nykyisistä organisaatioista jatkavat uudessa organisaatiossa entisellään.

Seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään maaliskuun alkupuolella 2015. Inspire-sihteeristö järjestää Doodle-kyselyn sopivasta ajankohdasta.

LIITTEET

-

[Paikkatietoasiain neuvottelukunta](#)